
REDACTIONEEL – In beweging

Julie Carlier en Jantine Oldersma

Voor u ligt het laatste nummer van 2012 van het *Tijdschrift voor Genderstudies* en deze keer is het een algemeen nummer – geen themanummer. Deze jaargang, de vijftiende al weer, hebben we achtereenvolgens Feministische Mannen, Oral History en de positie van vrouwen aan universiteiten behandeld. Enerzijds hebben zulke themanummers een duidelijke meerwaarde. Ze laten toe om de fundamentele interdisciplinaire opzet van het *Tijdschrift voor Genderstudies* in de praktijk te brengen: idealiter wordt het gekozen onderwerp door de verschillende bijdragen heen vanuit verschillende vakgebieden belicht. Zowel de auteurs als de lezers worden op die manier uitgenodigd om de artikels in relatie tot elkaar te zien – een impliciete dialoog, die maakt dat het geheel meer waard is dan de optelsom van de afzonderlijke delen. Voor de redactie is het daarnaast een leuke uitdaging om de vinger aan de pols van de Genderstudies te houden en proactief op zoek te gaan naar die onderwerpen die veel interessante kopij zullen opleveren. Aan dit soort interessante thema's zeker geen gebrek. Komend jaar gaan we het functioneren van de CEDAW – de Committee on the Elimination of Discrimination Against Women – behandelen en we werken aan een themanummer over gender en 'de derde leeftijd'.

Anderzijds hebben we toch de indruk dat we er goed aan doen soepel om te gaan met zulke vooraf bepaalde onderwerpen. Artikelen die niet goed in een thema passen, dreigen langzamerhand veel langer te moeten wachten op publicatie dan artikelen van onderzoekers die reageren op een oproep een artikel over een thema te schrijven. We willen deze verantwoording van onze werkwijze gepaard

doen gaan aan een oproep. Auteurs die zich afvragen of ze wel welkom zijn bij het *Tijdschrift*, omdat ze niet passen in een aangekondigd thema, kunnen gerust zijn: wij zijn blij met ze en hopen de vinger nog beter aan de pols van de Genderstudies te kunnen houden door individuele, maar daarom niet minder sterke of interessante bijdragen een plaats te geven in algemene nummers, maar als het zo uitkomt ook in themanummers.

Dit leidt ook tot onverwachte, nieuwe verbanden. Want, hoewel dit geen themanummer is, bleek er na het selectieproces toch een rode draad te lopen door de uiteenlopende bijdragen heen die we voor u hebben samengebracht in dit algemene nummer: beweging, zowel in de fysieke als de sociale zin van het woord. Om te beginnen een artikel dat letterlijk gaat over vrouwen die bewegen. Ellen Janssens behandelt in 'Mannen kom eens zien, een wijf op een koersvelo! Gender en sportbeleving in de verhalen van Belgische atletes (1955-1975)' de strijd die vrouwen hebben moeten leveren om ernstig genomen te worden in de sportorganisaties in België. Vrouwen die atletiek wilden bedrijven, die wilden fietsen of voetballen werden in de jaren vijftig en zestig vaak nog niet eens toegelaten tot sportclubs. In de decennia daarna verbeterde de situatie, maar toen kregen ze te maken met de negatieve oordelen van het bredere publiek. Ellen Janssens laat zien hoe vrouwen toch, tegen de verdrukking in, een zelfbeeld construeerden waarin ze vrouwelijkheid en competitieve sport konden combineren.

Gaat het bij Ellen Janssens over beweging, bij de volgende artikelen gaat het om 'de beweging', namelijk de vrouwenbeweging, of beter gezegd: vrouwenbewegingen. Anneke

Ribberink legt in haar artikel ‘Dienstbaar, maar ook een tikje dominant. Vijf mannen binnen MVM 1968-1973 nader beschouwd’ vijf mannen die actief waren in de feministische beweging in Nederland onder de loep. Allen waren ze in de begintijd actieve leden van de eerste tweedegolforganisatie in Nederland: Man Vrouw Maatschappij. Ribberink vraagt zich af wie of wat ze er toe bracht lid te worden van een feministische organisatie, welke rollen ze daarin op zich namen en hoe de vrouwen op hen reageerden. De hulp van de mannen werd in eerste instantie dankbaar aanvaard, zo blijkt uit het stuk, en dat de mannen maatschappelijk aanzien genoten was mooi meegenomen voor een beginnende actiegroep. Gaandeweg echter ontstond er een zekere verwijdering: de vrouwen begonnen zich te ergeren aan de dominantie van de mannen en de meeste mannen waren niet ingenomen met het radicaalfeminisme dat al snel overwaaide vanuit de Verenigde Staten.

Tine Destrooper voert ons naar Nicaragua – waar Daniel Ortega van het revolutionaire Sandinistische Front FSLN sinds 2006 weer president is – en beschouwt de gevolgen van het nieuwe discours van het FSLN voor autonome feministische bewegingen. Het artikel gaat niet over de vrouwenbewegingen daar op zich, maar over de bewegingsruimte die zij hebben onder deze regering. Destrooper laat zien dat hun weinig ruimte voor manoeuvre gegund wordt. Niet alleen doordat hun toegang tot beleidsmakers wordt afgesneden, en in sommige gevallen hun persoonlijke veiligheid bedreigd, maar vooral doordat het FSLN-discours feministische retoriek heeft geïncorporeerd, waardoor de autonome feministische beweging monddood wordt gemaakt.

In dit nummer ook een essay van Lisa Baraitser over Rosi Braidotti’s *Nomadic subjects: embodiment and sexual difference in contemporary feminist theory*. Zij neemt het archief als metafoor voor een beschouwing over

Braidotti’s hernieuwde presentatie van haar oorspronkelijke tekst. Bij Braidotti hebben we niet van doen met de doodse versie van het archief als een tombe waarin de wet van de patriarch is opgeborgen. Baraitser ziet bij haar juist een knappe poging om tegelijkertijd ferm in het heden te staan, maar ook die thema’s die feministen achter zich gelaten lijken te hebben te herdenken en te waarderen in hun geschiedenis. ‘In beweging’ is voor dit essay toch wel een heel passend motto.

Ook heeft het Tijdschrift voor Genderstudies zelf niet stilgezeten. Ook wij proberen ons verleden te (her)waarderen en te verbinden met het heden. We hebben u al enige tijd geleden op de hoogte gesteld van onze pogingen het Tijdschrift aan te passen aan onze digitale wereld. Onze nieuwe nummers verschijnen voor onze abonnees al een aantal jaren zowel op papier als online. Met behulp van een groot aantal instellingen en mensen zijn we er in geslaagd nu niet alleen alle achterstallige nummers van het *Tijdschrift voor Genderstudies* online te krijgen, maar ook alle nummers van het *Tijdschrift voor Vrouwenstudies*. Een enorme klus, ooit begonnen door ex-redactievoorzitter Judith Vega, voortgezet door ex-redactievoorzitter Chia Longman en nu eindelijk geklaard. De Universiteitsbibliotheek Groningen zijn we veel dank verschuldigd voor het werk dat ze verricht heeft. Met name Wim Braakman heeft zich ingezet voor het project. In dit nummer vindt u dan ook meer over het retrodigitaliseringsproject en de mensen die daaraan gewerkt hebben.

We hopen dat u de moeite neemt om even te gaan kijken. Het is toch leuk om het eerste nummer uit 1980 weer eens te kunnen lezen. Vanwege de wetenschappelijke inhoud, maar vooral ook vanwege ‘de beweging’, de toenmalige, actuele feministische debatten die destijds nog prominenter aanwezig waren in het Tijdschrift. Een stimulans om ‘in beweging’ te blijven.